

PLA D'EXECUCIÓ

MUSEU DEL CALÇAT A INCA

**ANNEX DEL PROJECTE MUSEOLÒGIC REDACTAT PER
LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS**

Abril 2004

Introducció

El projecte museològic és un primer document de planificació del futur museu¹, on s'explíciten les directrius generals de la institució. Però per executar-ho i crear la nova institució museística és necessari comptar amb altres tres documents clau:

- el pla d'execució
- el projecte arquitectònic
- el projecte museogràfic

El calendari d'execució del Museu del Calçat podrà ser més o menys dilatat en el temps segons el ritme de creació de la col·lecció, l'adequació de l'espai, la disponibilitat econòmica i la dotació de recursos humans i materials.

1. El pla d'execució

El pla d'execució és el document que recull totes les accions a desenvolupar des de l'elaboració del projecte museològic fins a la inauguració del museu i fins i tot més enllà planificant les accions adreçades a l'adequat manteniment de la institució. El seu objectiu és vetlar que la creació del museu es realitzi de manera ordenada i planificada, tenint en compte que l'execució de cada fase necessitarà de l'execució prèvia de la fase anterior.

El pla d'execució abastarà les activitats de les diverses àrees del museu, estimant en cada cas les necessitats econòmiques i els recursos humans necessaris:

- **Investigació.** Per tal de constituir un discurs museogràfic coherent s'ha d'incidir en tres línies d'investigació:
 - història econòmica de Mallorca, i especialment d'Inca i la seva comarca

¹ S'ha decidit prioritzar la creació del Museu del calçat i deixar per a una segona fase el Museu de les arts gràfiques.

- processos productius artesanals i industrials, actuals i històrics, tant de la indústria sabatera com de les indústries auxiliars
- història del calçat com element d'indumentària i patrimoni etnològic

Caldrà, per una banda, comptar amb un estudi interdisciplinar fonamental sobre la temàtica del museu, que serveixi de base per a la creació de la col·lecció i el discurs de l'exposició permanent i les exposicions temporals.

Per altra banda caldrà elaborar un informe exhaustiu de fons, peces i col·leccions relacionades amb el món del calçat i la seva producció que per la seva temàtica puguin fer part del museu, i que en aquests moments es troben en altres institucions o en col·leccions privades.

En el document museològic es recomana crear premis, borses d'estudi o beques de recerca per potenciar la tasca dels investigadors locals en aquestes temàtiques. També recomana prioritzar la difusió dels estudis tant en forma de congressos científics i conferències divulgatives com en l'edició de publicacions.

- **Conservació preventiva i restauració dels fons** de la col·lecció, a mesura que es vagin incorporant al museu. És fonamental defugir d'accions concretes, és necessari comptar amb un Pla de conservació i restauració a mig plaç, amb personal tècnic qualificat i una línia de treball estable.

Mentre no es compti amb les instal·lacions definitives, s'haurà de comptar amb un espai que reuneixi les garanties d'emmagatzematge, conservació i seguretat que requereixi la col·lecció. El documents museològic explicita la necessitat de comptar amb personal especialitzat en la conservació i restauració dels elements patrimonials que vagin constituint la col·lecció

- **Documentació i catalogació**. A mesura que es vagi formant la col·lecció inicial (per les vies de la donació, la cessió i la compra), la institució haurà de garantir l'inventari i catalogació dels fons, per tal de conèixer en tot moment procedència, característiques, estat de conservació i valor patrimonial de cada peça.

El projecte museològic recull els requeriments imprescindibles per tal de constituir una col·lecció museogràfica significativa, representativa i coherent en quant a èpoques,

tècniques i temàtiques marcades. També estableix la necessitat de comptar amb un programa de gestió documental i personal tècnic preparat per desenvolupar aquestes tasques.

- **Difusió, promoció i participació.** Es altament recomanable planificar diverses estratègies de difusió de la iniciativa, de promoció de la institució i d'incentivació de la participació de la comunitat, de manera que s'estableixin canals bidireccionals d'informació:
 - Crear una imatge corporativa (logotip del museu) i implantar-lo sistemàticament en totes les accions de difusió
 - Potenciar una imatge positiva i dinàmica, amb aparicions regulars als mitjans de comunicació locals (premsa, ràdio, tv) informant de les novetats, demanant col·laboració ciutadana, sol·licitant donacions per al museu, etc
 - Fomentar el coneixement del projecte, amb una web que reculli els procediments realitzats, l'estat del projecte, les investigacions realitzades, els protocols per donar peces, etc.
 - Projectar internacionalment el museu, passant a formar part de les xarxes internacionals de museus del calçat
 - Portar l'experiència del museu a encontres tècnics nacionals i internacionals
 - Informar als agents turístics de la iniciativa

Per altra banda, el pla d'execució preveu els **equipaments** relacionats amb la creació del museu:

- Des de l'inici de les accions, és necessari comptar amb un espai per acollir les peces que es vagin incorporant a la col·lecció, i que permeti l'adequada documentació, investigació i conservació de les mateixes. Aquest espai ha de complir amb les garanties de conservació i seguretat que tota col·lecció museològica requereix.
- Una estratègia possible per avançar cap a la constitució del museu consisteix en la creació d'un centre d'Interpretació del patrimoni d'Inca. Aquest centre, a més de les clàssiques funcions d'aquest tipus d'equipaments, compliria l'objectiu d'animar a la ciutadania a col·laborar en la recopilació de les col·leccions del futur museu. Per tant,

aquesta hauria de ser una passa preliminar, mentre es van reunint els requisits per a la creació del museu

- Òbviament serà necessària la rehabilitació i adequació del pavelló 1 del Quarter General Luque, espai destinat al Museu del calçat. Aquest aspecte requereix d'un projecte propi, el projecte arquitectònic

En quant als **recursos humans** dedicats a l'execució del projecte, es plantegen els següents:

- **Coordinació** del projecte, de la qual pot sorgir la futura direcció del museu. Responsable de la coordinació de l'equip de treball, del seguiment del pla d'execució, del projecte museogràfic i del projecte arquitectònic
- **Especialistes tècnics** en qüestions de conservació-restauració, documentació, promoció-màrqueting, difusió-didàctica. Aquestes persones poden després passar a formar part de la plantilla del museu
- **Dinamitzador local** o agent de desenvolupament local: ha de tenir coneixements de la realitat socioeconòmica local (empresaris, entitats locals, etc) i dedicar-se a implicar a la ciutadania en el projecte

Aquests recursos humans es veuran recolzats pels membres del **Consell Assessor del Calçat**: format per especialistes, professionals i tècnics, empresaris i agents socials tant del món del calçat com dels museus.

Finalment el pla d'execució planteja una relació estimativa de les despeses econòmiques a realitzar per tal d'executar el projecte -inversions inicials, rehabilitació de l'espai, dotació de recursos humans i tècnics, etc- i per assegurar el manteniment de la institució després de la seva inauguració. També avalua les possibilitats d'aconseguir el finançament per a la seva execució i per a l'estabilització econòmica de la institució. Si les conclusions són afirmatives i resulta evident que el projecte aconsegueix amb tots els requeriments econòmics i tècnics, es podrà continuar el procés de creació del museu.

2. El projecte arquitectònic

Aquest projecte ha de recollir les directrius marcades en el projecte museològic en relació amb l'espai arquitectònic escollit –el pavelló 1 del Quarter General Luque- i ha de determinar les accions realitzar per dissenyar els espais expositius tenint en compte el recorregut més adequat, les necessitats de les peces que formen la col·lecció i el caràcter del discurs expositiu.

També és un document essencial per definir les relacions de l'espai arquitectònic amb el seu entorn i les necessitats d'accessibilitat. Així mateix, ha de detallar el finançament de les diferents fases de l'obra.

Un cop que l'equip d'arquitectes hagi assumit els principis que es marquen en el projecte museològic, prepararà una proposta oberta en la qual doni solució als problemes i a les necessitats del museu i de les seves col·leccions. Aquest projecte haurà de ser analitzat pels tècnics del museu, que podran demanar modificacions si ho creuen adient. Cal tenir en compte que el projecte arquitectònic i el projecte museogràfic s'hauran de realitzar paral·lelament i en sintonia per tal que es vagin assolint al mateix temps els requeriments tant de l'edifici com de la col·lecció.

3. El projecte museogràfic

El projecte museogràfic del museu és el document que concreta en l'espai les directrius del projecte museològic. Si bé en aquest últim es defineixen el context, les necessitats, el potencial de públic, el perfil de programació, etc., ara serà el moment de planificar detalladament com es concretaran.

Tot i que es pot començar a redactar un projecte museogràfic, per realitzar-ne una versió definitiva s'ha de comptar amb la col·lecció i s'ha de conèixer com quedarà l'espai. Un cop que s'iniciïn les obres en l'edifici i comenci a haver-hi un estudi històric i un gruix de peces cedides i donades, serà un bon moment per planificar el discurs museogràfic.

En aquest document, s'hauran d'incloure:

- les àrees, els continguts i els textos de l'exposició (guió expositiu)
- els elements expositius més adients (panells, vitrines, audiovisuals, interactius, etc)
- les condicions tècniques de les exposicions (muntatge, seguretat de les peces, senyalització del recorregut, adaptacions per garantir l'accessibilitat de persones amb minusvaleses sensibles i motores, adaptacions idiomàtiques, etc
- la política d'exposicions temporals a curt i mig termini
- la proposta d'activitats de dinamització de la institució a curt i mig termini: activitats didàctiques, publicacions, esdeveniments, etc

4. Proposta de temporalització

A continuació es presenten les accions per a la creació del museu, per una banda, i un cop aquest s'hagi inaugurat, per altra.

En el cas de la creació del museu, es distingeixen dues grans fases, alhora dividides en dues subfases en quant a l'ordre d'execució de les diferents accions.

A. CREACIÓ DEL MUSEU

Fase 1. Preparació del museu i creació del centre d'interpretació

Subfase 1.1

- Incorporació del coordinador del projecte i del responsable de dinamització i recerca de peces
- Adequació del magatzem de la col·lecció i centre de treball de l'equip, amb els equipaments per a la conservació i documentació de la col·lecció en curs
- Encàrrec de l'estudi historicotècnic del món del calçat a Mallorca
- Recopilació de fons orals
- Convocatòria del premi anual d'investigació sobre història econòmica i de la sabata
- Realització d'unes Jornades d'Estudis Locals monogràfiques sobre la Sabata
- Convocatòria del concurs per a la creació de la imatge corporativa
- Creació de la pàgina web del projecte
- Traducció al català del programa de gestió documental (DOMUS)

Subfase 1.2

- Incorporació dels tècnics responsables de la conservació, documentació i investigació de la col·lecció en creació
- Informe de peces i col·leccions a altres institucions
- Estudi de la col·lecció fundacional
- Adquisicions de peces i col·leccions
- Restauracions
- Publicació del premi anual d'investigació i de les actes de les Jornades d'Estudis Locals
- Disseny i producció del centre de visitants

- Difusió i promoció del projecte: fulletons i cartells, web, banderoles, senyalització, rodes de premsa, etc
- Inaguració del centre d'interpretació

Fase 2. Projecte arquitectònic i museogràfic

Subfase 2.1

- Continuació dels tècnics responsables de coordinació, dinamització, conservació i documentació
- Incorporació de dues persones per atenció al visitant, una persona per a visites guiades i dinamització, i una persona per a neteja del centre de visitants
- Estudi de la col·lecció en curs i de les necessitats de reproducció
- Restauracions
- Adquisicions de peces
- Redacció del projecte arquitectònic
- Redacció del projecte museogràfic
- Manteniment del magatzem provisional de la col·lecció
- Convocatòria del premi anual d'investigació sobre història econòmica i de la sabata
- Manteniment de la pàgina web

Subfase 2.2.

- Incorporació dels responsables de màrqueting-comunicació i didàctica-difusió
- Restauracions
- Adquisicions de peces
- Reproduccions de sabates i maquinària
- Rehabilitació de l'edifici del museu
- Execució del projecte museogràfic
- Senyalització urbana
- Publicació del premi anual d'investigació
- Manteniment de la pàgina web
- Elaboració dels materials didàctics i divulgatius
- Difusió i promoció del museu: fulletons i cartells, web, banderoles, senyalització, rodes de premsa, etc

B. ANY ZERO DEL MUSEU

En aquesta fase s'inclouen les despeses necessàries per al correcte funcionament del museu i del centre d'interpretació, en quant a les àrees següents:

- atenció dels visitants
- difusió i dinamització de les exposicions (permanent i temporals)
- activitats didàctiques
- conservació de la col·lecció
- documentació
- promoció de la institució
- adquisicions